

El 2 de març farà vint anys de l'execució de Salvador Puig Antich. Durant aquests dies, com és habitual en aniversaris de fets polítics d'aquesta magnitud, es publiquen articles i reportatges i s'organitzen actes commemoratius diversos. Ja se'n va parlar molt fa deu anys i s'han escrit llibres que aporten prou informació perquè tothom pugui saber, a hores d'ara, qui era, què feia i perquè fou executat Puig Antich. Fugint de la reiteració periodística i el tòpic sentimental, hem volgut anar una mica més enllà. Tot i que la història del MIL es va acabar fa vint anys, un dels seus protagonistes, Jean-Marc Rouillan, ha continuat en actiu fins a l'actualitat. Nosaltes hem seguit la seva trajectòria. La seva evolució parteix dels mateixos plantejaments polítics, però la seva activitat posterior va derivar cap a actuacions cada cop més violentes i sagnants.

Jean-Marc Rouillan va ser fundador, a final dels 70, del grup francès Acció Directa. Actualment està, condemnat a cadena perpètua, a la presó de Fresnes, prop de París. És l'únic integrant destacat del MIL que mai no havia donat la seva versió del que va passar fa vint anys.

—Salvador Puig Antich fou detingut el 25 de setembre del 1973. Aquell dia va anar a una cita amb Santi Soler, considerat l'ideòleg del MIL. La trobada s'havia de fer al bar Funicular, a la cantonada dels carrers de Consell de Cent i Girona, de Barcelona. El dia abans, la policia havia detingut Soler i estava esperant Xavier Garriga, un altre membre del grup. Però Puig Antich es va voler afegir a la reunió i va caure en la trampa de la policia. Jean-Marc Rouillan i un altre company del MIL, Jean-Claude Torres, van acompanyar Puig Antich, amb cotxe, fins prop del bar Funicular. Mentre Puig Antich anava, a peu, al bar els altres dos van anar a buscar aparcament.

En l'enfrontament amb la policia, Puig Antich fou ferit de gravetat al maxil·lar i el sots-inspector Anguas Barragán, mort. Després d'un consell de guerra ple d'irregularitats, el 2 de març del 1974, Puig Antich fou executat, pel mètode del garrot vil, a la presó Model de Barcelona.

En el moment de la detenció de Puig Antich, el MIL ja s'havia dissolt. Tot i això, tres membres del grup havien decidit de fer un atacament a Bellver de Cerdanya, en commemoració del que s'havia realitzat al mateix lloc, dia i hora, un any abans. Durant la fugi-

En el vintè aniversari de l'execució de Salvador Puig Antich, Jean-Marc Rouillan ha parlat per primera vegada sobre el seu amic i company del MIL. EL TEMPS ha reconstruït la història d'aquest home que l'atzar va evitar que fos detingut junt a l'activista català.

Del MIL a A

da, després d'un enfrontament amb la Guàrdia Civil, foren detinguts Oriol Solé Sugranyes i Josep-Lluís Pons Llobet. El tercer, Jordi Solé Sugranyes, va aconseguir de fugir a França. L'any 1976 Oriol Solé i Pons Llobet van participar en la famosa fuga de Segòvia, durant la qual Oriol fou mort a trets per la Guàrdia Civil.

Després de la caiguda de Bellver, es va iniciar una cadena de detencions que va culminar, la setmana següent, amb la de Puig Antich. El MIL estava desarticulat. Rouillan se'n va tornar a Tolosa de Llenguadoc.

La mare de Jean-Marc Rouillan recorda avui aquells dies: "El meu fill, quan va arribar a casa, em va dir: 'Han detingut Puig Antich'. Jo li vaig preguntar qui era Puig Antich. 'Gustavo', em va contestar. Jo no li sabia el nom real, jo coneixia en 'Gustavo', un noi molt gentil, molt educat, discret, que havia passat temporades vivint aquí a casa. Aleshores ja ho vaig entendre tot".

Els pares de Jean-Marc Rouillan ens van rebre a casa, a Tolosa, el 27 de gener d'enguany. El pis on viuen és el mateix on, a principi dels anys 70, es van allotjar diverses vegades els amics catalans de Jean-Marc. Els senyors Rouillan, vint anys després, els recorden tots perfectament, per més que es produeixen encara petites confusions entre els noms de "guerra" i els reals.

"Jo sabia —recorda la mare— que estaven ficats en la clandestinitat. Eren tots molt joves, tenien vint o vint-i-dos anys. Sempre que tornaven cap a Espanya pensava que un dia o altre tindrien un problema. Tant podria ser Jean-Marc, com qualsevol dels altres. Era molt perillós el que feien."

Als pares de Rouillan, en aquella època no els van sorprendre gens les activitats del fill: "Tolosa sempre ha estat una ciutat amb una forta presència d'exiliats espanyols, especialment anarquistes. Jean-Marc, de petit, ja havia sentit un munt d'històries sobre la Guerra Civil espanyola. Se sentia implicat. Al principi era molt romàntic, li agradava molt d'escoltar els relats dels exiliats. Això li va fer néixer un odi ferotge contra Franco. Quan va trobar aquests joves, l'Oriol, el Salvador, etc., lògicament, se'n va anar amb ells. Era molt jove, no tenia ni divuit anys."

Jean-Marc Rouillan, que fou batejat anys després per la premsa francesa com "el guerrier infatigable", va començar a guanyar-se aquest qualificatiu des de ben jove. "Recordo —diu la mare— que tenia setze anys llavors

ció Directa

ARXIU

dels fets del Maig del 68 a París. Quan va veure per la TV el que passava em va dir que se n'havia d'anar. Només tenia setze anys. I ho va fer. Quan va tornar em va portar un petit record. Encara el tenim aquí, en aquest prestatge. És una llamborda del carrer de Gay-Lussac de París”.

A part l'interès amb què seguia les converses dels vells anarquistes espanyols, Jean-Marc Rouillan també sentia una gran fascinació per la Banda Bonot, un grup d'atracadors anarquistes francesos dels anys 20, que havien causat molts maldecaps a les forces de

Salvador Puig Antich fou una de les últimes víctimes del franquisme. La petició internacional de clemència no va ser escoltada pels dirigents espanyols d'aleshores.

l'ordre. A la seva habitació, hi tenia una foto de la banda, amb la cara de Bonot retallada i substituïda per una foto seva. Ja de petit somniava a arribar a ser l'enemic públic número u de França.

Avui els pares de Rouillan veuen molt clarament la importància que va tenir la influència espanyola en l'evolució política posterior del fill: “L'execució de Puig Antich per a ell va ser un xoc terrible; no podia acceptar-ho. Jean-Marc és molt sensible; allò el va afectar profundament... Poc després va néixer el seu primer fill, que es diu Pascal Salvador

Bernard Ripert. L'advocat de Jean-Marc Rouillan demana que els darrers presos d'Acció Directa siguin alliberats del règim d'aïllament a què són sotmesos.

en memòria seva", diu la mare de Rouillan.

"La mort de Puig Antich va afectar molta gent jove aquí a França. Però ara, i no sé per què, em fa l'efecte que hi ha gent interessada a ocultar la relació de Jean-Marc amb tota la història del MIL", diu el pare.

Rouillan i el MIL. La relació de Jean-Marc Rouillan amb el MIL va començar quan va conèixer Oriol Solé Sugranyes, jove militant d'esquerra radical, refugiat a França, que ja havia estat dues vegades a les presons franquistes. Tot i que al MIL no va haver-hi mai jerarquies, es pot considerar que Oriol Solé va ser el líder i principal impulsor del grup.

Rouillan, Solé i altres joves anarquistes van formar, a Tolosa, un grup denominat Grupo Exterior de Apoyo a Nuestra Clase, embrió del futur MIL. Es dedicaven, fonamentalment, a l'edició de llibres i revistes prohibits a l'estat espanyol, a la introducció de màquines d'imprimir a través de la frontera, a ajuts per a les caixes de resistència d'empreses en vaga, etc. La seva actuació tenia lloc a banda i banda de la frontera.

Pel març del 1971 Rouillan i Solé foren aturats en un control de carretera de la policia francesa, prop de Prada de Conflent. La Policia va trobar mil exemplars d'un pamflet titulat: "Boicot a las elecciones sindicales", signat amb l'anagrama dels set fusells en posició vertical, la xifra 1000, i el lema: "Mi patria son mis hermanos que estan labrando la tierra".

Mentre la policia mirava el número del motor per comprovar si el cotxe era robat, Rouillan i Solé els van tirar el capó al cap i van provar de fugir. Oriol Solé era detingut a pocs metres del lloc. Jean-Marc Rouillan aconseguia d'arribar fins al monestir de Sant Miquel de Cuixà. Aquest monestir era, de

feia temps, refugi i base d'operacions del MIL. Rouillan fou detingut poc després dins el monestir.

Quan la policia va escorcollar el cotxe hi va trobar una pistola calibre 7,65 i va descobrir que el vehicle era robat. Oriol Solé va assumir tota la responsabilitat i fou condemnat a un any de presó. Jean-Marc Rouillan va ser absolt.

Malgrat aquest incident, Rouillan va decidir de prosseguir la lluita a Barcelona i va conèixer altres companys d'Oriol Solé amb els quals va continuar l'activitat del MIL. Durant els dos anys següents el MIL va realitzar una trentena d'accions, principalment atracaments a bancs, mentre continuava la seva tasca editorial. Rouillan era un home d'acció; sempre entrava als bancs ben armat, moltes vegades amb una metrallera Sten que el va fer famós. Fins al punt que la premsa de l'època els va arribar a denominar "la banda de la Sten". Els diaris també creien que era àrab. La pell fosca i granelluda de Rouillan els enganyava. No debades el seu nom de guerra al MIL era "Negrito", encara que també li deien "Sebas". En aquestes accions, Puig Antich era l'encarregat d'esperar a la porta amb el cotxe preparat per a fugir. Només una vegada va entrar a un establiment bancari per participar en el robatori. Barcelona i Tolosa eren les bases d'actuació del MIL.

Rouillan, en aquesta època del MIL, mai no va ser detingut, encara que en alguna ocasió li va anar d'un pèl. Una vegada Rouillan era en un pis de Tolosa amb Jean-Claude Torres i Oriol Solé, que ja havia sortit de la presó. La policia es va presentar a detenir-los pel robatori d'una impremta. Torres i Solé foren arrestats, però Rouillan va poder fugir per una finestra en calçotets i una pistola a la mà.

Una de les qüestions més difícils, fins i tot per als qui hi van ser, és de definir políticament el MIL. Mai no van tenir cap vinculació amb les anomenades forces antifranquistes. Ells no lluitaven només contra Franco sinó, principalment, contra el capital, segons els teòrics del grup. Però sovint, l'estil de vida i l'actitud dels membres més actius entrava en contradicció amb els factòtums de la teoria. Una barreja d'elements d'esquerra comunista, i per tant obreristes radicals, eren de difícil combinació amb l'esperit llibertari heretat dels anarquistes del 37, la mitificació dels maquis catalans i les formes d'agitació més imaginatives i provocatives provinents del maig 68.

Els GARI. Després de les detencions de la majoria dels membres del MIL, aquell setembre del 73, Rouillan va col·laborar amb altres companys i gent provinent de les Joventuts Llibertàries, sector escindit de la CNT, en

una frenètica campanya de sabotatges, explosions i atracaments en solidaritat amb els empresonats, pels quals es demanaven llargues condemes de presó i dues penes de mort.

El divendres 3 de maig de 1974, dos mesos després de l'execució de Puig Antich, van segrestar Baltasar Suárez, director del Banc de Bilbao a París. Quatre dies més tard, en una conferència de premsa clandestina, tinguda al restaurant Via Napoleone del carrer de Pelai de Barcelona, una persona va lliurar als periodistes un comunicat de reivindicació del segrest signat pels GARI (Grups d'Acció Revolucionària Internacionalista). En aquest comunicat demanaven, entre altres coses, la llibertat dels membres del MIL. El 22 de maig, després de cobrar un rescat, els GARI van deixar anar Suárez. Poc després, la policia va detenir un colla de membres i col·laboradors dels GARI, tant a França com a Espanya. Es en aquesta època que Rouillan va deixar de tenir tota relació amb els antics companys del MIL. A partir d'aquest moment el grup es va tornar cada cop més violent. Van col·locar bombes contra el Tour de France, en tretze autocars espanyols de visita a Lorda, en oficines d'Iberia i en bancs espanyols, etc.

El cinc de desembre del 1974, Jean-Marc Rouillan fou detingut a París. Henry Kissinger era a la ciutat en visita oficial i les mesures de seguretat, extremes. Entre els papers que la policia li va trobar al cotxe hi havia documents personals de Baltasar Suárez. A partir d'aquesta detenció, la policia francesa va arrestar la plana major dels GARI, que van quedar pràcticament desarticulats.

El 27 de desembre, set membres del GARI, entre ells Jean-Marc Rouillan, van iniciar una vaga de fam en demanda de l'estatut de pres polític. Al cap de 43 dies, els el van concedir. Rouillan va estar a la presó fins al maig del 77, quan va sortir en llibertat condicional.

El judici pel segrest de Baltasar Suárez no s'escaigué fins al 1981, quan Rouillan tornava a estar empresonat. L'ex-membre del MIL, Josep-Lluís Pons Llobet, testimoni de la defensa, va declarar al tribunal: "Aquí es pretén condemnar unes persones acusades d'haver fet un segrest per demanar la meua llibertat i la dels meus companys. La paradoxa del cas és que els meus companys i jo estem en llibertat (amnistia de l'any 77) i ells estan a la presó." Tots els acusats van ser absolts.

Acció Directa. A principi del 1979 Jean-Marc Rouillan i Nathalie Ménigon van fundar Acció Directa. "El que m'hauria estranyat -diu la mare- és que s'hagués aturat, que s'hagués integrat a la societat, en una vida normal. No hauria esta ell. Recordo que sempre deia: "S'ha de lluitar. N'hi ha que han nascut per a fer altres coses. Jo he nascut per

a això." Tenia aquesta mentalitat de guerrer, no podia fer una vida com la resta de la gent. I això que ha tingut dues oportunitats de poder-ho deixar: les dues amnisties, una de Giscard i una de Mitterrand".

L'evolució de Rouillan a partir del 77 l'allunya cada cop més de les simpaties que les seves accions havien despertat en certs sectors de la joventut francesa i de l'esquerra. "Jo preferia el període del MIL i els GARI -afirma la mare- al que va fer després. Abans entrava i sortia de la presó. Ara en

XAVIER MONTANYÀ-CARLES SERRAT

Els pares de Jean-Marc Rouillan no entenen l'evolució política del seu fill. Ells, com la majoria dels francesos, veien amb bons ulls la lluita del MIL i d'altres grups com els GARI, però quan la violència d'Acció Directa va començar a costar vides humanes, aquesta simpatia va esdevenir rebuig.

canvi té una condemna de 18 anys sense possibilitat de reducció, ni llibertat provisional. Abans deixaran anar un violador o un assassí de nens que no ell."

"Els GARI tenien molts simpatitzants a França, perquè aquí la gent era molt antifranquista. Només l'extrema dreta no hi estava d'acord. Quan els GARI feien una petició, tothom la signava. Però actualment l'opinió política està contra Jean-Marc i els seus companys, sobretot des que van passar a l'acte, des que hi va haver morts. L'opinió pública els ha ficats en el mateix sac que els terroristes iranians, les Brigades Roges, la Fracció de l'Exèrcit Roig... El que pensen ara és que tots ells són gent que s'ha d'eliminar".

Un dels motius pels quals l'activitat de Rouillan i dels seus havia despertat simpaties, fins en aquest moment, era, a part el contingut polític de la seva lluita, l'estil provocatiu, imaginatiu, humorístic i exhibicionista que els caracteritzava. Mai no van dubtar d'aprofitar els mitjans de comunicació per difondre comunicats sarcàstics o concedir entrevistes. La premsa també va contribuir a construir el mite, publicant fotografies seves, armat fins a les dents i amb les butxaques plenes de feixos de bitllets, o apuntant amb

un arma. *París Match*, per exemple, va publicar una foto de Joelle Aubron, membre destacada d'AD, despullada, qualificant-la de "passionària proletària". Ella es querellà contra la revista i va guanyar. També, darrerament, s'han fet dos telefilms que adjudiquen a Rouillan i als seus companys actes pels quals encara no han estat jutjats.

Les germanes de Puig Antich acompanyaren el seu germà just abans de ser conduït al garrot. D'aquesta forma, Salvador entrava a formar part per sempre més de la simbologia antifranquista.

Amb Acció Directa Jean-Marc Rouillan va aconseguir la seva il·lusió infantil d'esdevenir l'enemic públic número u de França. Aquest grup se sol considerar integrant de l'anomenat "euroterrorisme", juntament amb les Brigades Roges italianes, la Fracció de l'Exèrcit Roig alemany i les Cèl·lules Comunistes Combatents belgues.

Durant 1979 i 1980 Acció Directa va reivindicar quinze atemptats, bàsicament metrallaments i col·locació d'explosius. El 13 de setembre del 1980 Jean-Marc Rouillan va arribar amb Nathalie Ménigon al número 62 del carrer de Pergolese de París. "Bonnie and Clyde", com ja els havia batejat la premsa, tenien una cita amb el famós terrorista Carlos que els volia proposar que participessin en un atemptat grandios: fer volar la presa d'Assuan, a Egipte. En realitat era una trampa de la policia. Quan va trucar a la porta, la policia se li va tirar al damunt. Rouillan fou detingut immediatament; en canvi, Nathalie Ménigon, que anava darrere cobrint-lo, va treure l'arma i va buidar el carregador contra els policies que la perseguien. Va canviar el carregador i el va tornar a buidar. Finalment els policies van aconseguir d'atrapar-la, no sense dificultats perquè Nathalie es va resistir violentament mentre cridava: "Jo sóc Acció Directa".

Cultura Patrimoni Cultural

EXPOSICIÓ

Del 21 de febrer al 24 d'abril de 1994

Palau Robert
Passeig de Gràcia, 107
08008 Barcelona

Dies feiners: de 10 a 20 h.
Diumenges i festius: de 10 a 15 h.

Entrada gratuïta

Informació i servei de visites comentades: tel. 415 91 65

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Amb el patrocini de

Central Hispano

Amnistia socialista. L'any 1981, Mitterrand va guanyar les eleccions presidencials i va concedir una amnistia de la qual es van beneficiar els membres d'Acció Directa.

El 6 d'agost, poques hores després de l'alliberament de Rouillan, set joves amb la cara coberta amb passamuntanyes van aparcar un cotxe a l'avinguda de René-Coty de París. Es van fotografiar ensenyant ostensiblement les armes, mentre cridaven als atònits vianants: "No us quedeu aquí. Això és un cotxe bomba que explotarà quan passi el primer ministre." Quan va arribar la policia només va trobar una capsa de sabates amb una metxa lenta, però van comprovar, sorpresos, que el cotxe era propietat de Lionel Jospin, alt dirigent del Partit Socialista de França.

Durant els anys 80 i fins a la desarticulació del grup l'any 87, Acció Directa va créixer en nombre de militants i la seva activitat violenta va tenir un ressò molt gran. En aquests anys es van succeir més d'un centenar d'atemptats amb bombes i atracaments a bancs i joieries, fins que van començar a assassinar. La primera víctima va ser el general René Audran. També van matar George Besse, director general de la Renault. La salvatge evolució del grup va portar al seu aïllament i que fos objecte d'odi generalitzat de la societat francesa.

El febrer del 87 Rouillan i Ménigon, juntament amb Georges Cipriani i Joelle Aubron, considerats tots dirigents històrics de la banda, foren detinguts a la granja on vivien, prop d'Orleans. El novembre del mateix any, Max Frérot, últim dirigent conegut del grup, era detingut en un aparcament de Lió. A partir d'aquest moment es considera desmantellada l'organització.

L'1 de desembre, Rouillan, Ménigon, Aubron i Cipriani van iniciar una vaga de fam per demanar la fi del règim d'aïllament, que els reagrupessin a la mateixa presó i que els reconeguessin com a presos polítics. Aquesta vaga, que va durar gairebé quatre mesos i en què van arribar a posar en perill la vida, va provocar una certa polèmica a la premsa francesa i algun moviment de solidaritat d'intel·lectuals i polítics d'esquerra.

Mentre feien aquesta vaga hi hagué el marcrojudici a 24 membres d'Acció Directa, entre gener i febrer del 88. L'obertura del procés va ser molt espectacular, no sols pel gran desplegament de seguretat, sinó també pels incidents que es van produir a l'interior de l'Audiència. Rouillan i els seus companys hi van arribar en cadira de rodes, van haver-hi crits, insults i discussions. Els acusats van increpar la policia i el tribunal, i es van negar sistemàticament a col·laborar en el procés.

Avui, Jean-Marc Rouillan ja fa set anys que és tancat a la presó de Fresnes, prop de París.

'La torna de la torna'. L'execució de Puig Antich va marcar la imatge internacional de les darreries del franquisme.

Salvador, de petit, amb una seva germana. La Marçona era la nineta dels seus ulls.

Té condemna perpètua; val a dir: com a mínim, ha de complir una pena de divuit anys, però encara li queden judicis pendents. No se li reconeix l'estatut de pres polític i encara es troba en règim d'aïllament.

L'advocat de Rouillan, Bernard Ripert, ens va manifestar la seva preocupació per l'estat i la salut mental dels empresonats: "He d'admetre que Jean-Marc Rouillan està cansat. Aquest aïllament que dura i dura ja ha destruït Cipriani, que actualment es troba en un hospital psiquiàtric. Aquestes condicions continuen per a Rouillan i són difícils de suportar. Li han baixat les capacitats intel·lectuals de reflexió i d'anàlisi. Està en perill".

Tot i que han rebut promeses de millorar-los les condicions d'empresonament, fins ara no hi ha hagut canvis importants per a Jean-Marc Rouillan. "Crec que els quatre militants d'Acció Directa condemnats i pendents d'altres judicis: Rouillan, Ménigon, Aubron i Cipriani estan detinguts en unes condicions tan summament discriminatòries, que corren el risc d'eliminació. El risc és flagrant i nosaltres l'hem denunciat des del començament. L'objectiu és manifestament d'eliminar-los. Si no hi ha prou pressió sobre el poder per a aconseguir que estiguin en unes condicions

normals, que els permetin un mínim de contacte social, el poder aconseguirà d'eliminar-los. En el cas de Cipriani, pràcticament ja ho han aconseguit. El seu desgast psíquic és irremediable".

Els pares de Rouillan s'han resignat al fet que el seu fill passi molts anys a la presó. L'únic que desitgen és que ho faci en les millors condicions possibles: "Ens agradaria que el traslladessin a una presó més a prop de Tolosa, però no creiem que això passi. No tenen cap grup que els doni suport. Tothom s'ha oblidat d'ells..."

Carles Serrat / Xavier Montanyà
(París)